

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 49/2025-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného URBAN & PARTNERS, s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-21C/8/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-21C/8/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. B1-21C/8/2021 konať bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 600 eur**, ktoré mu **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Uznesením č. k. II. ÚS 49/2025-20 zo 29. januára 2025 ústavný súd prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú 5. decembra 2024, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny

základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-21C/8/2021.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej doplnení a príloh vyplýva, že sťažovateľ je žalobcom v konaní o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktorá je vedená na mestskom súde pod sp. zn. B1-21C/8/2021.

3. Sťažovateľ uvádza, že v predmetnej veci bolo nariadené len jedno pojednávanie na 6. december 2024, čím ku dňu podania tejto sťažnosti konanie trvá 3 roky a 10 mesiacov.

4. Sťažovateľ ďalej poukazuje na to, že je osobou vyššieho veku, dôchodcom, s nepriaznivým zdravotným stavom.

5. K ústavno-právnym kritériám sťažovateľ uvádza, že napadnuté konanie považuje za bežnú súčasť agendy všeobecných súdov. K postupu porušovateľa sťažovateľ uvádza, že je nesústreďený, neefektívny a ne hospodárny. Na svojej strane nevzhliada žiadne skutočnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na jeho ťarchu. Neúmerná dĺžka konania pre sťažovateľa predstavuje neúmernú fyzickú a psychickú záťaž.

6. Sťažovateľ žiada o vyslovenie príkazu mestskému súdu konať bez zbytočných prieťahov a priznanie finančného zadost'učinenia 7 000 eur.

7. Doplnením ústavnej sťažnosti 10. decembra 2024 sťažovateľ doručil zápisnicu z pojednávania konaného 6. decembra 2024 a navrhol zvýšiť primerané finančné zadost'učinenie na sumu 7 500 eur.

8. Druhým doplnením ústavnej sťažnosti 7. januára 2025 sťažovateľ opätovne navrhol zvýšiť primerané finančné zadost'učinenie na sumu 8 000 eur.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

9. Mestský súd k ústavnej sťažnosti zaujal stanovisko podaním sp. zn. 1SprV/107/2025 z 8. apríla 2025, ktorého súčasťou je aj prehľad procesných úkonov v napadnutom konaní a vyjadrenie zákonnej sudkyne (ďalej len „stanovisko mestského súdu“).

10. Podľa stanoviska predmetný spor nepatrí k sporom, ktoré by si zasluhovali prednostné vybavenie a vec bola vybavovaná v rámci poradia v akom napadla. Ku skutkovej a právnej zložitosti sa mestský súd osobitne nevyjadril. K celkovej dĺžke konania prispela personálna poddimenzovanosť sudcov daného súdu a s tým spojená ich neúmerná zaťaženosť, čo sa nepodarilo odstrániť ani implementáciou zmien súdnej mapy.

11. Zákonná sudkyňa vo vyjadrení poukazuje na to, že jej nie je možné pričítať subjektívne zavinenie prípadnej neprimeranej dĺžky súdneho konania, keďže sa v jej súdnom oddelení toho času nachádza 338 nevybavených vecí a z toho až 30 je starších ako 8 rokov. Vec sťažovateľa tak bola vybavená ako neprednostná podľa poradia.

12. Mestský súd v závere uvádza, že na pojednávaní 25. februára 2025 došlo k vyhláseniu rozsudku vo veci samej a jeho písomné vyhotovenie bolo stranám sporu expedované 27. marca 2025.

V stanovisku mestského súdu absentuje vyjadrenie k dôvodnosti ústavnej sťažnosti, ako aj návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadostučinenia.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikaturu ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť tak, ako to ústavný súd konštantne judikuje (m. m. II. ÚS 637/2024).

15. Predmetom prieskumu ústavného súdu je posúdenie, či postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k sťažovateľom tvrdenému porušeniu základných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatury, zohľadňujúc nielen nečinnosť, ale aj nesústreďenú činnosť konajúceho súdu (m. m. II. ÚS 579/2024 a tam uvedená judikatura), sledujúc splnenie základnej povinnosti súdu a sudcu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (bližšie pozri II. ÚS 584/2024).

17. Klasifikáciu prietahov v konaní ako zbytočných s následným vyslovením alebo nevyslovením porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov ústavný súd posudzuje vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikaturou ESLP prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

18. K právnej a skutkovej zložitosti prejednávanej veci ústavný súd konštatuje, že spor, ktorého predmetom je nárok na náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy z titulu zodpovednosti štátu pri výkone verejnej moci, je potrebné považovať za bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Z doterajšieho priebehu napadnutého konania skutková či právna zložitosť veci nevyplýva.

19. Po preskúmaní spisového materiálu ústavný súd zistil, že sťažovateľ svojím správaním v napadnutom konaní neovplyvnil nežiaducim spôsobom jeho dĺžku. Na súdom uloženú povinnosť vyjadriť sa k podaniam žalovaného riadne v stanovenej lehote reagoval a nariadené pojednávania nežiadal odročiť.

20. Ako posledné kritérium ústavný súd hodnotil postup mestského (pôvodne okresného) súdu. Z ústavnej sťažnosti, vyjadrenia mestského súdu a predloženého súdneho spisu vyplýva, že konanie sa začalo dorúčením žaloby 5. februára 2021. Po úkonoch spojených s vyrubením súdneho poplatku uznesenie, ktorým žalovanému bola uložená povinnosť vyjadriť sa k žalobe, bolo expedované až 10. augusta 2021, na ktoré žalovaný reagoval promptne dorúčením vyjadrenia 20. augusta 2021. Uznesenie, ktorým súd vyzval žalobcu na podanie repliky bolo žalobcovi dorúčené až 24. januára 2022, ktorú žalobca doručil 7. februára 2022. K výzve na podanie dupliky žalovaného súd pristúpil opätovne až 11. júla 2022, ktorú žalovaný súdu doručil 26. júla 2022. Táto bola na vedomie žalobcovi zaslaná až 15. decembra 2022, ku ktorej sa žalobca vyjadril podaním dorúčeným súdu 3. januára 2023. Dňa 16. októbra 2024 súd nariadil termín pojednávania na 16. december 2024.

21. V písomnej fáze konania ústavný súd vzhliada ničím neodôvodnenú nečinnosť medzi doručovaním písomných podaní strán sporu v trvaní približne 20 mesiacov spôsobenú oneskoreným doručovaním podaní (po približne 5 mesiacoch od doručenia toho-ktorého podania) v spojení s oneskoreným nariadením prvého pojednávania vo veci (po 21 mesiacoch od posledného písomného podania strany sporu). Postup súdu po nariadení prvého pojednávania vo veci ústavný súd hodnotí ako plynulý.

22. Počas posudzovaného obdobia trvania konania tak ústavný súd zistil obdobie nesústreďenej činnosti a nečinnosti v súhrne 41 mesiacov. Dĺžka konania bola v rozhodujúcej miere spôsobená postupom mestského súdu, ktorý nepostupoval v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu. To rezultuje vo vyslovení porušenia označených práv sťažovateľa (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

23. Keďže predmetné konanie nie je ku dňu rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, v nadväznosti na vyslovenie porušenia práv ústavný súd v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

24. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať finančné zadosťučinenie 8 000 eur.

25. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

26. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie. Pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy všetky okolnosti danej veci, predovšetkým celkovú dĺžku napadnutého konania, neodôvodnenú nečinnosť súdu, predmet konania a správanie sťažovateľa. K argumentácii mestského súdu o enormnej zaťažnosti a personálnej poddimenzovanosti mestského súdu vyúsťujúcej do neschopnosti zabezpečiť prejednanie veci v primeranej lehote ústavný súd konštantne judikuje, že pokiaľ nejde o výnimočné okolnosti (bližšie pozri napríklad I. ÚS 146/2025), prieťahy v konaní nemožno ospravedlniť všeobecne známou a pretrvávajúcou preťaženosťou sudcov; je totiž vecou štátu, aby organizoval súdnictvo tak, aby princípy súdnictva zakotvené v ústave i dohovore boli rešpektované, a prípadné

nedostatky v tomto smere nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe (I. ÚS 218/2025 a tam uvedená judikatúra).

27. Po zohľadnení týchto okolností, majú na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocítovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 1 600 eur (bod 3 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

28. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania pred ústavným súdom v celkovej sume 856,75 eur (bod 4 výroku nálezu).

29. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi priznal náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľovi zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane, platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnomu zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %. Náhrada trov so zvýšením o 20 % DPH predstavuje celkom sumu 856,75 eur.

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2025

Ľuboš Szigeti
predseda senátu